

ubuntu

documentation

ubuntu -vn
Linux for Human beings

Sổ tay Ubuntu 6.06.1

ubuntu

- an African word, meaning "humanity to others" or "I am what I am because of who we all are".

The Ubuntu distribution brings the spirit of Ubuntu to the software world.

desktop

v. 1.0.1
Tháng 01-2007

Sổ tay Ubuntu Desktop 6.06.1 LTS

Bản dịch tiếng Việt của tài liệu gốc : **The Ubuntu Desktop Guide 6.06.1 LTS**, công bố trên web do dự án tài liệu cho Ubuntu (Ubuntu Documentation Project) <ubuntu-doc@lists.ubuntu.com>

Copyright © 2004, 2005, 2006 Canonical Ltd. and members of the Ubuntu Documentation Project

Tác giả và giấy phép

Những thành viên của dự án tài liệu cho Ubuntu có nhiệm vụ duy trì tài liệu gốc :

- Brian Burger
- Matthew East

Những người đã đóng góp cho tài liệu gốc :

- Naaman Campbell
- Milo Casagrande
- Robert Stoffers

Tài liệu gốc The Ubuntu Desktop Guide dựa trên công trình ban đầu của :

- Chua Wen Kiat
- Tomas Zijdemans
- Abdullah Ramazanoglu
- Christoph Haas
- Alexander Poslavsky
- Enrico Zini
- Johnathon Hornbeck
- Nick Loeve
- Kevin Muligan
- Niel Tallim
- Matt Galvin
- Sean Wheller

Tác giả dịch bản tiếng Việt, Sổ tay Ubuntu Desktop 6.06.1 LTS

- Vũ Đỗ Quỳnh (vdquynh@yahoo.com)
- Lê Xuân Thảo (thaolx@gmail.com)

Tài liệu gốc bằng tiếng Anh, cũng như bản dịch tiếng Việt, được công bố theo hai giấy phép song song với nhau là **GNU Free Documentation License (GFDL)** và **Creative Commons ShareAlike 2.0 License (CC-BY-SA)**.

Theo hai giấy phép trên, bạn có quyền sửa lại, bổ sung thêm và cải tiến lại nội dung và nguồn gốc tài liệu cho Ubuntu. Tất cả những tài liệu xuất phát từ tài liệu gốc phải theo một trong hai giấy phép nói trên, hoặc cả hai giấy phép.

Chúng tôi phân phối tài liệu này với sự mong muốn là tài liệu này sẽ có ích cho bạn. Tuy nhiên, chúng tôi không thể nào bảo đảm tính chất của tài liệu này, ngay cả khả năng buôn bán hoặc tích hợp cho bất kỳ mục đích có thể mô tả trong phần **LỜI TỪ CHỐI (DISCLAIMER)** sau đây.

Bạn sẽ tìm thấy các bản sao của hai giấy phép trên ở phần cuối của tài liệu này và có thể đọc chúng trực tuyến tại các địa chỉ web sau đây :

- [GNU Free Documentation License](#)
- [Attribution-ShareAlike 2.0](#)

CÁC LỜI TỪ CHỐI (DISCLAIMER)

Chúng tôi đã thật sự cố gắng để bảo đảm độ chính xác cao của các thông tin được cung cấp trong quyển sách này. Tuy nhiên chúng tôi không thể nào bảo đảm một độ chính xác tuyệt đối 100%. Vì vậy, công ty Canonical Ltd., các tác giả gốc và các tác giả đã dịch tiếng Việt không thể nào chịu trách nhiệm nếu như quyển sách này đã chứa một số sai lầm ngoài ý muốn và những hậu quả mà chúng có thể gây ra.

Chúng tôi có thể đề cập đến một số phần mềm và phần cứng trong tài liệu này là những phần mềm và phần cứng có tên thương mại đã được đăng ký và có bản quyền. Nếu đúng như thế, chúng tôi không có ý định đòi lại những tên đó.

THIS DOCUMENTATION IS PROVIDED BY THE AUTHORS "AS IS" AND ANY EXPRESS OR IMPLIED WARRANTIES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, THE IMPLIED WARRANTIES OF MERCHANTABILITY AND FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE ARE DISCLAIMED. IN NO EVENT SHALL THE AUTHORS BE LIABLE FOR ANY DIRECT, INDIRECT, INCIDENTAL, SPECIAL, EXEMPLARY, OR CONSEQUENTIAL DAMAGES (INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, PROCUREMENT OF SUBSTITUTE GOODS OR SERVICES; LOSS OF USE, DATA, OR PROFITS; OR BUSINESS INTERRUPTION) HOWEVER CAUSED AND ON ANY THEORY OF LIABILITY, WHETHER IN CONTRACT, STRICT LIABILITY, OR TORT (INCLUDING NEGLIGENCE OR OTHERWISE) ARISING IN ANY WAY OUT OF THE USE OF THIS SOFTWARE, EVEN IF ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

Mục lục

Sổ tay Ubuntu Desktop 6.06.1 LTS	2
Mục lục	4
Về sổ tay này	7
Lời mở đầu	7
Quy định	8
Đóng góp và ý kiến phản hồi	8
Chương 1. Về Ubuntu	10
Về tên của Ubuntu	10
Phần mềm phân phối theo giấy phép bản quyền tự do GNU/GPL (Phần mềm tự do)	11
Sự khác nhau	11
Sự hỗ trợ dài hạn	11
Môi trường làm việc cho máy tính để bàn (Desktop)	12
Phương thức đặt số cho các phiên bản Ubuntu	12
Nguồn gốc và hỗ trợ	12
Linux là gì?	12
GNU là cái gì ?	12
Làm thế nào để có Ubuntu ?	13
Linux căn bản	13
Các thư mục và hệ thống tập tin	14
Các quyền truy cập	15
Root và Sudo	15
Thiết bị cuối (Terminal)	16
Khởi động Thiết bị cuối Terminal	16
Những câu lệnh thông thường	16
Chuyển sang chế độ văn bản (Console mode)	17
Tắt tiếng “bíp” trong cửa sổ Terminal	17
Soạn thảo văn bản đơn giản	17
Người dùng và nhóm người dùng	18
Chương 2. Bổ sung, loại bỏ và nâng cấp phần mềm	19
Mở đầu	19
Synaptic Package Manager	19
Câu lệnh quản lý gói phần mềm	20
APT	20
Cài đặt một phần mềm riêng lẻ	20
Cài đặt/bỏ các phần mềm có tập tin dạng .deb	21
Biến tập tin có đuôi .rpm thành tập tin có đuôi .deb	21
Cài đặt các tập tin dạng tarballs	22
Kho phần mềm bổ sung	22
Kho phần mềm là gì ?	22
Bổ sung thêm kho phần mềm	22
Các bản cập nhật (Updates)	23
Chương 3. Các ứng dụng thường gặp	24
Âm nhạc	24
Chơi và Lưu lại đĩa CD nhạc	24
Ghi đĩa CD	24
Chơi và tổ chức các file âm nhạc	24
Sử dụng Ipod của bạn	25
Soạn thảo file âm thanh	25
Video	25
Xem đĩa DVD	25
Sao lưu đĩa DVD	26

RealPlayer 10	26
Soạn thảo Video	27
Multimedia Codecs	27
Thêm Codecs cho Gstreamer	27
Mạng Internet	28
Kết nối tới mạng Internet	28
Lướt qua các máy tính trên mạng	28
Email	28
World Wide Web	28
Xem âm thanh và hình ảnh trực tuyến trong Firefox	29
Macromedia Flash cho Firefox	29
Java plugin cho Mozilla Firefox	29
Hệ thống NVU Web Authoring	29
Bluefish Web Development Studio	29
Instant Messaging	30
Gaim	30
XChat-GNOME	30
Tham gia #ubuntu với XChat-GNOME	30
Peer-To-Peer	30
BitTorrent	30
Client chia sẻ file aMule	30
Trình xem Tin tức	30
Trình xem tin Pan	30
Trình xem tin Liferea	31
Văn phòng	31
Giới thiệu	31
GNOME Office	31
Ứng dụng Kế toán GnuCash	31
Ứng dụng xuất bản trên Desktop Scribus	32
Vẽ Hình và Đồ Họa	32
gThumb Image Viewer	32
The GIMP (Gnu Image Manipulation Program)	32
Inkscape Vector Graphics Editor	33
Blender 3d Modeller	33
Games	33
Frozen-Bubble	33
PlanetPenguin Racer	33
Scorched3D	33
Games Trên Windows	34
Lập Trình	34
Các Trình Biên Dịch Cơ Bản	34
Java (1.5)	34
Các Công Cụ Phát Triển	34
Tài Liệu Lập Trình	35
Dive Into Python	35
PyGTK Tutorial	35
Các Tài Liệu Khác	35
Chương 4. Cấu hình cho hệ thống của bạn	36
Một vài mẹo cho Desktop	36
Soạn thảo Menu	36
Khởi động một Chương trình bằng tay	36
Tự động chạy các chương trình khi GNOME khởi động	36
Tự động đăng nhập vào GNOME khi máy tính khởi động	37
Thay đổi Chế độ Hiển thị trong Nautilus	37

Hiển thị files và thư mục ẩn trong Nautilus	37
Mở thanh địa chỉ trong Nautilus	37
Dùng Nautilus để xem các server SSH, FTP, and SFTP ở xa	37
Thay đổi chương trình “mở mặc” định cho một loại file	38
Mở file bằng quyền quản trị từ trong trình quản lý tập tin	38
Cài thêm Font	39
Lưu trữ RAR	39
Các Applet Desktop cao cấp	39
Dấu đi các tài liệu hiện thời trong menu Places	40
Hiện biểu tượng Máy tính (Computer), Thư mục nhà (Home), và Sọt rác (Trash) bên trong GNOME	40
Chọn trình đọc email là Mozilla Thunderbird	40
Khởi động lại GNOME mà không cần khởi động lại máy tính	40
Ngăn phím tắt Ctrl-Alt-Backspace khởi động lại X	40
Partitions and Booting Phân vùng và Khởi động	41
Trình phân vùng đĩa với giao diện đồ họa	41
Làm cho các phân vùng hoạt động với Ubuntu	41
Làm cho các phân vùng tự động gắn	41
Tự động chạy một lệnh khi khởi động	42
Thay đổi Hệ điều hành mặc định khi khởi động	42
Loại bỏ/cho phép vĩnh viễn các dịch vụ khi khởi động (boot-up)	43
Phần Cứng	43
Các Máy ảnh Số	43
Các Đồ họa 3D	43
Giới thiệu về tăng tốc video 3D	43
Trình điều khiển các video 3D của Nvidia	43
Trình điều khiển Các video 3D của ATI	44
Cấu hình bàn phím (Keyboard Layouts)	44
Thêm một Cấu hình	44
Chuyển Cấu hình Bàn phím	44
Báo hiệu Bàn phím (Keyboard Indicator)	45
Các loại Cạc Không dây	45
Các loại Modem	45
Các loại Winmodem	45
Các loại Modem ADSL	46
Các loại Máy in	46
Các mẹo khác	46
Kiểm tra mức sử dụng đĩa cứng và xem bảng phân vùng	46
Danh sách các Thiết bị	46
Gắn/tháo gắn (Mount/unmount) ổ CD/DVD-ROMs bằng tay, và hiện mọi files/thư mục ẩn liên quan	46
Làm việc trong Mạng (Networking)	47
Thay đổi tên Máy tính	47
Các Tiện ích mạng	47
Tường lửa Firewall	47
Hiện thị tình trạng Mạng dạng đồ họa (Graphical Network Monitor)	47
Trình phân tích Lưu lượng Mạng (Network Traffic Analyzer)	47
Chương 5. Tìm thêm trợ giúp	48
Appendix A. Creative Commons by Attribution-ShareAlike 2.0	49
Appendix B. GNU Free Documentation License	52

Về sổ tay này

Lời mở đầu

Sổ tay *Ubuntu Desktop Guide* là một quyển sách nhằm hướng dẫn dùng Ubuntu trong một môi trường làm việc desktop.

Quyển sổ tay được chia thành các chương như sau :

1. **Về Ubuntu** – Giới thiệu thế giới của Ubuntu và một số khái niệm cơ bản hữu ích để bắt đầu sử dụng Ubuntu.
2. **Bổ sung, loại bỏ và nâng cấp phần mềm** – Cách quản lý các phần mềm với Ubuntu.
3. **Các ứng dụng thường gặp** – Những ứng dụng thông thường của Ubuntu, bao gồm chơi nhạc và xem phim, truy cập internet, phần mềm văn phòng và đồ hoạ v.v..
4. **Cấu hình cho hệ thống của bạn** – Thay đổi cấu hình hệ thống Ubuntu theo sở thích của bạn.
5. **Tìm thêm trợ giúp** – Nơi tìm được thêm trợ giúp nếu bạn không tìm được câu trả lời trong sổ tay này..

Bạn có thể truy cập phiên bản tiếng Anh gốc ở định dạng HTML và PDF trên trang web của dự án tài liệu cho Ubuntu tại địa chỉ <http://help.ubuntu.com/>. Bạn có thể mua quyển sách tiếng Anh qua mạng ở địa chỉ <http://www.lulu.com/ubuntu-doc/>. Bạn chỉ trả tiền phí in ấn và gửi sách qua bưu điện.

Bạn có thể truy cập bản dịch tiếng Việt ở định dạng OpenDocument (ODT) và PDF trên trang web của dự án C3LD (<http://hanoi.centre-linux.org/>).

Quy định

Các biểu tượng sau đây sẽ được dùng trong sổ tay để chỉ dẫn thêm :

Biểu tượng « Ghi chú » giới thiệu những thông tin hấp dẫn liên quan đến nội dung của chủ đề.

Biểu tượng « Thông tin » bổ sung một ý kiến hoặc cho biết về một thao tác dùng để hơn.

Biểu tượng « Cảnh thận » cho biết về một số vấn đề có thể xảy ra.

Biểu tượng « Cảnh cáo » cho biết về một rủi ro có thể xảy ra.

Quy định về các liên kết tham khảo chéo để in sẽ được trưng bày như sau :

- Các siêu liên kết đến các tài liệu và trang web sẽ được trưng bày [như thế này](#).

Các phiên bản theo định dạng PDF, HTML, và XHTML của tài liệu này sẽ dùng siêu liên kết để xử lý các liên kết tham khảo chéo.

Quy định về đánh chữ sẽ được trưng bày như sau :

- Tên tập tin và đường dẫn đến thư mục sẽ trưng bày với phông chữ `monospace`.
- Các lệnh cần gõ trong cửa sổ của Thiết bị (đầu) cuối sẽ được trưng bày như sau :
lệnh cần gõ
- Các lựa chọn trong giao diện người dùng sẽ dùng phông chữ kiểu `monospace`.

Thực đơn lựa chọn, sử dụng con chuột và đường tắt bàn phím :

- Các bước lựa chọn trong thực đơn sẽ trưng bày theo kiểu như sau : *File -> Open*
- Giả sử dùng con chuột tay phải, khi nào ghi « ấn » hoặc « ấn hai lần » có nghĩa là phải ấn nút trái con chuột. Khi nào ghi « ấn phải » có nghĩa là phải ấn nút phải con chuột. Khi nào ghi « ấn nút giữa » có nghĩa là phải ấn vào bánh xe con chuột, hoặc ấn cùng lúc hai nút trái và phải con chuột, tùy theo loại chuột.
- Các đường tắt bàn phím (Keyboard shortcut) sẽ được trưng bày như ví dụ sau : **Ctrl-N**. Trong đó những quy định đề nghị ấn các phím đã ghi “Control”, “Shift,” và “Alternate” sẽ dùng các từ **Ctrl**, **Shift**, và **Alt**, theo thứ tự, có nghĩa là giữ ấn phím đầu tiên trong khi ấn phím thứ hai.

Đóng góp và ý kiến phản hồi

Quyển sách này do [Nhóm phụ trách tài liệu Ubuntu](#) quản lý. Bạn có thể đóng góp cho tài liệu này bằng cách gửi ý kiến qua địa chỉ email công cộng của Nhóm phụ trách tài liệu Ubuntu. Bạn có thể tham khảo thông tin về Nhóm phụ trách tài liệu Ubuntu, các địa chỉ email, v.v., trên trang web của nhóm : <https://wiki.ubuntu.com/DocumentationTeam>. Đối với bản dịch tiếng Việt, bạn có thể gửi ý kiến cho ông Vũ Đỗ Quỳnh (vdquynh@yahoo.com).

Sự giúp đỡ của bạn là cần thiết cho sự thành công và hiệu quả của quyển tài liệu này !

Trân trọng cảm ơn,
-Nhóm phụ trách tài liệu Ubuntu

Chương 1. Về Ubuntu

Ubuntu là một hệ điều hành hoàn toàn mở, được xây dựng dựa trên nhân (*kernel*) Linux. Cộng đồng người dùng Ubuntu được hình thành bởi những lý tưởng đã gắn kèm theo triết lý Ubuntu ([Ubuntu Philosophy](#)) là : người dùng được sử dụng phần mềm miễn phí, mỗi một phần mềm đều có thể sử dụng dưới giao diện ngôn ngữ bản địa của người dùng và quan trọng nhất là người dùng hoàn toàn tự do chỉnh sửa và thay đổi phần mềm để phù hợp với nhu cầu sử dụng của mình. Vì những lý do đã nêu trên đây :

- Ubuntu sẽ được luôn luôn phân phối miễn phí và cũng chẳng thêm phí nào cho phiên bản dành cho các công ty, *Enterprise edition*.
- Ubuntu sẽ luôn luôn bao gồm các bản phiên dịch tốt nhất và sẽ luôn luôn tạo ra một cơ cấu truy cập (*accessibility infrastructure*) tốt nhất theo khả năng cung cấp của cộng đồng lập trình phần mềm tự do, nhằm mục đích cho phép càng nhiều người càng có thể sử dụng Ubuntu.
- Các phiên bản Ubuntu được công bố đều đặn, với tần suất định trước; mỗi 6 tháng sẽ ra một phiên bản mới. Bạn có thể dùng phiên bản Ubuntu ổn định hoặc dùng phiên bản đang phát triển, tùy ý của bạn. Mỗi phiên bản sẽ được hỗ trợ tối thiểu trong vòng 18 tháng.
- Ubuntu hoàn toàn tuân theo những nguyên tắc phát triển phần mềm mã nguồn mở và khuyến khích mọi người dùng phần mềm mã nguồn mở, cải thiện chúng và phân phối lại cho những người khác.

Cộng đồng Ubuntu bao gồm người phát triển, lập trình viên, người thử nghiệm, người soạn tài liệu kỹ thuật, người dùng thử các tài liệu kỹ thuật, người dịch và, quan trọng nhất, những người dùng Ubuntu hằng ngày. Chúng tôi mời bạn gia nhập cộng đồng này và đóng góp làm Ubuntu trở thành hệ điều hành máy tính yêu thích của bạn, của gia đình, của bạn bè và của các bạn đồng nghiệp. Hãy giúp việc dịch Ubuntu ra tiếng Việt, giúp thử Ubuntu với các hệ thống phần cứng khác nhau, đóng góp kinh nghiệm sử dụng Ubuntu của bản thân cho những người khác qua những bản FAQs (những câu hỏi được hỏi thường xuyên nhất) bằng tiếng Việt và giúp định hướng phát triển Ubuntu bằng cách hỏi âm lại những ý kiến của bạn.

Bạn có thể tham khảo thêm thông tin trên trang web của Ubuntu : <http://www.ubuntu.com/>.

Về tên của Ubuntu

Ubuntu là tên của một lý tưởng đạo đức Nam phi tập trung vào các quan hệ và sự gắn kết giữa con người. Từ Ubuntu xuất phát từ ngôn ngữ thổ dân Zulu và Xhosa. Ubuntu được coi như một khái niệm truyền thống của Châu phi, là một cơ sở cho sự hình thành của tân Cộng hoà Nam phi và có gắn liền với sự Phục hưng Châu Phi.

Dịch và tóm lại ý nghĩa của từ Ubuntu ta có thể ghi tạm “tính loài người cho mọi người” (*humanity towards others*), hoặc “đức tin vào một quan hệ toàn cầu để chia sẻ tất cả những gì là chung của loài người” (*the belief in a universal bond of sharing that connects all humanity*).

« Một người có tính *ubuntu* là một người cởi mở, sẵn sàng giúp người khác trở nên vững chắc hơn, không sợ bị đe dọa khi nào người khác trở nên giỏi hơn, bởi vì bản thân người đó có ý thức rằng người đó là thành phần của cả một thế giới và sẽ bị thiệt khi nào những người khác bị nhục, bị hạn chế, bị đàn áp hoặc bị tra tấn. »

--Trích lời ông Linh mục Desmond Tutu

Vậy, dựa trên GNU/Linux, hệ điều hành (HĐH) Ubuntu mang theo tư tưởng đã ẩn sâu trong từ *ubuntu* cho cả thế giới phần mềm.